

Arany Sándor 70 éves

Arany Sándor professzor a talajtani tudomány hazánkban és külföldön is jól ismert, nagynevű képviselője 1969. március 4-én töltötte be 70. életévét.

Tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetemen végezte, vegyészmérnöki diplomát szerzett. Egyetemi tanulmányainak befejezése után 1922-ben a Debreceni Mezőgazdasági Vegykísérleti Állomáson kezdte meg munkáját, majd 1924-ben fél évig a Műegyetemen 'Sigmond Elek professzor mellett dolgozott.

1926-ban Riverside-be utazott, ahol W. P. Kelley mellett a Berkeley-i Egyetem Mezőgazdasági Kísérleti Állomásán vizsgálta a szikes talajok javítását, öntözhetőségét és az ezekkel kapcsolatos alapvető folyamatokat. Riverside-i tartózkodása után 1927-ben 1 évet töltött Bonnban H. Kappen professzor mellett. Az itt töltött idő felhívta a figyelmét a talajok kilúgozásával kapcsolatos kicserélődési folyamatokra, ezzel kapcsolatosan egyes szikes talajtípusok „A” szintjének kilúgozódására és „elsavanyodására”.

Tanulmányútjairól hazatérve Debrecenben folytatta működését, 1926-ban a Műegyetemen kémiai-műszaki doktori címet szerzett, 1931-ben a Debreceni Tudományegyetemen magántanári képesítést nyert, 1941-ben címzetes nyilvános rendkívüli egyetemi tanárrá nevezték ki, a Debreceni Mezőgazdasági Akadémia professzora volt. A felszabadulás után a Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottsága a mezőgazdasági tudományok doktorává minősítette. 1958-ban kormányzatunk Kossuth-díjjal tüntette ki.

Az Országos Mezőgazdasági Minőségvizsgáló Intézetben dolgozott, az Intézet megalakulásától kezdve egészen 1960-ban történt nyugalmába vonulá-

sáig, mint a Debreceni Osztály vezetője. A Műegyetemen és a Riverside-i Kísérleti Telepen töltött idő, valamint debreceni munkahelye meghatározta működésének, szakmai érdeklődésének alapvető területét. A szikesedési folyamatok tanulmányozása, a szikes talajok javíthatósága és mezőgazdasági hasznosítása területén végzett munkája ismertté tette nevét és világszerte elismerést szerzett a magyar talajtannak.

Tudományos munkájára jellemző, hogy kutatásait mindig a gyakorlati élet figyelembevételével és a mezőgazdaság fejlesztésének szükségleteit szem előtt tartva végezte. Ugyanakkor gyakorlati eredményei minden esetben igen alapos és elmélyült elméleti megfontolásokon és vizsgálatokon alapultak.

Munkáiban felhívja a figyelmet arra, hogy a szikes talajokban végbemenő folyamatok egyik alapvető meghatározója a talajban levő oldható sók mozgása és a szelvényben való eloszlása.

„A hortobágyi szikes legelőkön végzett talajfelvételek” című, 1926-ban megjelent munkájában jellemzi a talajokat összes sótartalmuk, a sófelhalmozódás maximumának és a sók milyenségének alapján.

Részletesen foglalkozik későbbi munkáiban is a sók mozgásával a talajban, megállapítja azt, hogy agyagos szikeseinken a sók felhalmozódásának és kilúgozásának ellentétes folyamatai uralkodnak.

Nemcsak hazánkban, de világszerte is elsők között hívja fel a figyelmet a magnézium ionok szerepére és viselkedésére a szikes talajokban. Megállapítja azt, hogy a magnézium vegyületek a talajban a kalcium vegyületektől eltérően viselkednek.

Számos olyan módszer és minőségi mutató hazai bevezetése, melyet ma a szikes talajok vizsgálatánál és jellemzésénél használunk, Arany Sándor nevéhez fűződik. Ezek közül meg kell említenünk a talajok kötöttségének vizsgálatára szolgáló módszer bevezetését, a talaj oldható sóinak jellemzésére szolgáló nátriumszázalék és magnézium viszonyszám bevezetését és elterjesztését.

Az öntözések bevezetésével és nagyobb mértékű fejlesztésével érdeklődése és munkássága mindinkább az öntözött talajokban végbemenő folyamatok tanulmányozására és az ebből levonható gyakorlati következtetésekre irányul.

Részt vett a tiszalöki öntözőrendszer építését megelőző talajtani kutatásokban és kidolgozta a szódataralmú öntözővizek kémiai javításának módszerét.

Fiatal korától kezdve intenzíven bekapcsolódik a nemzetközi tudományos életbe. Sigmond Elek professzor mellett — aki a Nemzetközi Talajtani Társaság Szikes Albizottságának elnöke volt a két világháború között — mint az Albizottság egyik titkára működik. Az 1929-ben Budapesten tartott szikes albizottsági értekezlet egyik résztvevője, előadója és az értekezlet megszervezésének egyik segítője. 1956-ban részt vett a Nemzetközi Talajtani Társaság Párizsban rendezett VI. Kongresszusán.

Arany Sándor életútja példaképe azoknak a kutatóknak, akik tudományos munkásságukat meghatározott irányban következetesen végezték.

Munkái a hazai szikkutatás eredményeinek ma is szerves részét képezik, úgy elméleti, mint gyakorlati vonatkozásban.

70. születésnapja alkalmával kívánunk további jó erőt és egészséget Arany Sándor professzornak.

DARAB KATALIN